

I KALMAR LÄN

Planeringsavdelningen

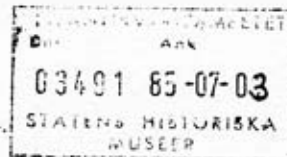
Länsantikvarien

Antikvarie K-H Arnell

1985-06-28

11.392-2032-78/D

Landskap Öland
Kommun Borgholm
Församling Borgholm
Fastighet Norge 5, 6
 (Ölands forngård)

Byggnadsminnesförklaring

Fråga om byggnadsminnesförklaring av Ölands forngård väcktes 1978-05-30 av byggnadsvårdskommittén i Borgholms kommun. Byggnadsnämnden har vid sammanträde 1978-08-22 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring. Ni har 1985-05-10 lämnat Ert godkännande till länsstyrelsens förslag till skyddsföreskrifter.

För att stärka den öländska ekonomin gavs år 1816 stadsprivilegier åt staden Borgholm. För första gången på mycket länge kunde nu hantverkare och handelsmän bosätta sig på Öland och de öländska bönderna slapp åka till Kalmar för att sälja sina varor. Staden bebyggdes hastigt på grund av bestämmelser i stadsreglementet samt en stark högkonjunktur. Efter en period av ca 50 år var i stort sett hela den ursprungliga rutnätsplanen fullbyggd.

Fastighetens monumentala huvudbyggnad uppfördes som bostad av häradshövding Carl Wilhelm Rydström på 1830-talet. Den är ett tidigt exempel på den s k "borgholmsstilen": Huset är byggt av kalksten, det material som lättast gick att uppbringa vid den här tiden. Huvudbyggnaden är i två våningar med hög timrad vind och kröns av ett mansardtak av tegel. Under 1890-talet moderniserades byggnaden.

Den dubbla fritrappan mot gården togs bort och ersattes av den ännu kvarstående stora glasverandan, vilken är typisk för badortstidens ideal. Samtidigt fick en del rum i huvudvåningen rikt utsmyckade tak och kakelugnar. Den ursprungliga rumsindelningen är oförändrad. Huvudbyggnaden ligger med baksidan mot gatan och ingången är förlagd till den stora trädgården, vilken sträcker sig genom hela kvarteret och innehåller värdefulla äldre träd och buskar. Delar av gården är kullerstensbelagd. I vinkel mot det stora huset ligger stall, vagnsbod samt kuskbostad.

Postadress:

391 86 KALMAR

 Telefon:
 (växel-direktval)
 0480/82 000

Postgiro:

3 51 78 - 3

Mot Badhusgatan och Köpmangatan är tomten avgränsad med en hög kalkstensmur med portaler, vilken uppfördes på 1920-talet. 1928 förvärvas fastigheten av Ölands kulturminnesförening som omvandlar den till museum. Huvudbyggnaden ärnyligen (1971) renoverad och är mycket välbevarad såväl exteriört som interiört.

Byggnaderna inom fastigheten kv Norge 5, 6 är genom sin utformning och placering och sitt sammanhang med den stora trädgården - i vilken ett flertal äldre fruktträd finns kvar - goda företrädare för Borgholms tidiga historia. Genom material och teknik visar byggnaderna på de omständigheter som rådde vid den tid då Borgholm främst var en handels- och hantverksstad. Huvudbyggnaden är ett av de få kvarvarande exemplen på den provinsiellt formade arkitektur som här kallats "borgholmsstil", och är därmed en viktig del av den lokala byggnadstraditionen. Sammantaget är det kulturhistoriska värdet så betydande att byggnaden får anses som synnerligen märklig.

Länsstyrelsen förklarar, med stöd av 1 § lagen om byggnadsminnen, Ölands forngård med tillhörande tomt (bil. 1) för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter:

1. Huvudbyggnaden får inte rivas, byggas om, flyttas eller på annat sätt förändras.
2. I huvudbyggnadens inre får inte sådana åtgärder vidtas som innebär ingrepp i befintlig stomme eller rumsindelning. Äldre fast inredning såsom kakelugnar, dekorativt målade tak, sten och trägolv, lister och dörrar o s v, får inte förstöras eller på annat sätt förändras.
3. Ekonomibyggnaderna - stall, kuskbostad, växthus o s v - får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
4. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
5. Den till byggnaderna hörande tomten (bil. 1) får inte ytterligare bebyggas. Tomt och trädgård skall hållas i sådant skick att huvudbyggnadens utseende och karak-

tär inte förvanskas. Gårdens kullerstensbeläggning samt omgivande mur med portaler skall behållas.

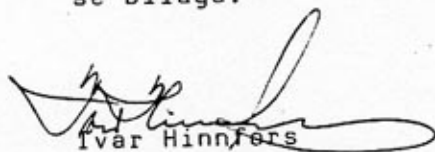
Länsstyrelsen kan enligt 3 § byggnadsminneslagen meddela dispens från ovannämnda föreskrifter om ändringen anses nödvändig för att byggnaderna skall vara till nytta eller om andra särskilda skäl finns för en ändring.

Länsstyrelsen lämnar vid behov råd och anvisningar ifråga om vård och underhåll av byggnader och tomt.

Enligt 14 § tredje stycket byggnadsminneslagen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten i Jönköping, se bilaga.

./.

Ivar Hinners

Kjell-Håkan Arnell

Bilaga

Tomtkarta

Hur man överklagar

Kopia

Akten

Länsantikvarien + bil 1

Riksantikvarieämbetet, delgivn.kvitto + bilagor + dok.mtrl.

Kalmar läns museum + bil 1

Byggnadsvårdskommittén i Borgholms kommun, delgivn.kvitto + bilagor

Borgholms kommun, byggnadsnämnden + bil 1

Inskrivningsmyndigheten vid Kalmar tingsrätt + bil 1 + lagakraftbevis

RIKSANTIKVAREÄMBETETS OCH AMS ÖLANDSMONTOR

FÖRRÅD

FISKEBOD

KUSKBOSTAD
ENKEL STUGA
MED ALLMOGE
-SAMLINGAR

VÄXTHUS

Gammelt stall och
vagnstaller,
nu ARKEOLOGISK
UTSTÄLLNING

ENTRE

I TRADGÅRDEN STÅR
FLERA MILSTENAR

WC.

MULLERBOGÅRD
med
hantverksgut af Båring.
Interiör och
exteriör af Båring

BÅTEKJUL MED
ÖLANDSNERA

BADHUSGATAN

TULLGATAN

KÖPMANGATAN

Om Ni vill överklaga detta beslut, skall Ni/kommunen/bolaget skriva till kammarrätten i Jönköping, Box 564, 551 02 Jönköping och tala om hur och varför Ni vill att beslutet skall ändras. Sänd även med sådant som Ni anser har betydelse för ärendet.

Kammarrätten måste ha fått in Er skrivelse inom tre veckor räknat från den dag då Ni fick del av beslutet.

Tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att anteckna ärendets nummer.

Underteckna skrivelsen och uppgi fullständigt namn, personnummer, postadress och telefonnummer. Om Ni anlitar ombud kan i stället ombudet underteckna skrivelsen.

Upplysningar

Även riksantikvarieämbetet och statens historiska museer kan klaga över detta beslut.

För ytterligare upplysningar kan Ni vända Er till länsstyrelsen.